

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN

HOÀNG GIA TRANG

THỰC TRẠNG MỘT SỐ PHẨM CHẤT TÂM LÝ
CỦA CHỦ TỊCH ỦY BAN NHÂN DÂN XÃ
(NGHIÊN CỨU TẠI XÃ THUY PHƯƠNG, XUÂN PHƯƠNG, CỔ NHUẾ
THUỘC HUYỆN TỪ LIÊM, HÀ NỘI)

Chuyên ngành: Tâm lý học

Mã số: 5 06 02

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC TÂM LÝ HỌC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

PGS.TS TRẦN THỊ MINH ĐỨC

HÀ NỘI - 2003

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài:

Đất nước ta đang tiến hành công cuộc đổi mới, thực hiện công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông thôn. Trong đó, lãnh đạo cấp xã giữ một vai trò hết sức quan trọng trong việc tổ chức thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước ở cơ sở, góp phần trực tiếp vào việc thúc đẩy phát triển kinh tế-xã hội, phát huy quyền làm chủ của nhân dân tham gia quản lý nhà nước và giải quyết những vấn đề bức xúc của cộng đồng dân cư. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nhấn mạnh vai trò của chính quyền cơ sở: *“Cấp xã là cấp gần gũi nhân dân nhất, là nền tảng của hành chính. Cấp xã làm được việc thì mọi công việc đều xong xuôi”*.

Hiện cả nước có 10.538 đơn vị hành chính cơ sở, gồm 8.947 xã, 565 thị trấn, 1.026 phường (xã chiếm 85% tổng số đơn vị hành chính cơ sở và khoảng 80% số dân cả nước) [34, 2]. Riêng thành phố Hà Nội hiện có 228 xã, phường, thị trấn. Cấp xã, phường là tế bào gắn kết giữa Đảng và dân. Bởi thế vai trò của đội ngũ cán bộ xã phường là hết sức quan trọng, trách nhiệm trọng đại của Đảng, nhân dân ngày càng đề cao vai trò của những cán bộ xã, phường [42].

Đội ngũ lãnh đạo xã, mà cụ thể là chủ tịch UBND xã có vai trò lớn trong công cuộc đổi mới hiện nay. Chủ tịch xã là người lãnh đạo chính quyền cơ sở, là người quản lý bộ máy hành chính của Nhà nước tại địa phương, là người chịu trách nhiệm trọng đại cơ quan cấp trên về mọi hoạt động của UBND xã. Chủ tịch xã phải gánh vác rất nhiều trọng trách, đặc biệt đối với những xã ngoại thành Hà Nội hiện nay đang trong quá trình đô thị hoá diễn ra mạnh mẽ. Thực tế đó đòi hỏi đội ngũ cán bộ xã nói chung phải đủ mạnh cả về phẩm chất và năng lực. Nói khác đi, người chủ tịch xã phải là người có đầy đủ các phẩm chất và năng lực cần thiết để đảm đương nhiệm vụ của mình. Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IX cũng khẳng định rõ: *“Đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, trọng tâm là cán bộ lãnh đạo, cán bộ quản lý, về đường lối, chính sách, về kiến thức và kỹ năng quản lý hành chính nhà nước... Tăng cường cán*

bộ cho cơ sở. Có chế độ, chính sách đào tạo, bồi dưỡng, đãi ngộ đối với cán bộ xã, phòng, thị trấn” (40, 135).

Chính quyền xã có thẩm quyền quyết định các việc như: quản lý ngân sách, sắp xếp và quản lý cán bộ, quản lý đất đai, bảo vệ đê điều và thủy nông; quản lý hộ tịch, quản lý các dự án đầu tư thuộc vốn ngân sách và vốn huy động của dân để xây dựng công trình phục vụ sản xuất và đời sống trong xã, quản lý cơ sở vật chất về giáo dục, y tế, văn hoá phục vụ cho xã, phòng ngừa, phát hiện và xử lý theo thẩm quyền các vụ việc có liên quan tội phạm và tệ nạn xã hội, tiếp nhận và giải quyết khiếu tố của dân... Chất lượng và hiệu quả hoạt động của chính quyền cơ sở nói riêng và hệ thống chính trị ở cơ sở nói chung, phụ thuộc trực tiếp ở đội ngũ cán bộ lãnh đạo cấp xã.

Nghiên cứu về các phẩm chất cần có của người cán bộ lãnh đạo xã là một yêu cầu khách quan, một vấn đề cần được quan tâm. Đặc biệt trong giai đoạn hiện nay, chúng ta đang thực hiện quyền tự do dân chủ ở cơ sở nên muốn lãnh đạo có hiệu quả thì người chủ tịch UBND xã phải có đầy đủ các phẩm chất và năng lực, từ đó mới có khả năng lãnh đạo cấp dưới và quần chúng nhân dân. Năng lực của người chủ tịch xã có ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả hoạt động của chính quyền cơ sở, đến sự thành công của sự nghiệp đổi mới của Đảng và Nhà nước ta.

Từ ý nghĩa thực tiễn đó, tôi đã chọn đề tài *Thực trạng một số phẩm chất tâm lý của Chủ tịch ủy ban nhân dân xã* (Nghiên cứu tại xã Thụy Phương, Xuân Phương, Cổ Nhuế thuộc huyện Từ Liêm, Hà Nội) cho luận văn tốt nghiệp.

2. Đối tượng nghiên cứu:

Một số phẩm chất tâm lý của người Chủ tịch ủy ban nhân dân xã thông qua ý kiến của các nhóm: Cán bộ ủy ban, lãnh đạo các ban ngành-đoàn thể, quần chúng nhân dân.

3. Mục đích nghiên cứu:

Chỉ ra thực trạng một số phẩm chất tâm lý của ng- ời Chủ tịch UBND tại 3 xã thuộc huyện Từ Liêm (Hà Nội). Dựa trên kết quả nghiên cứu, đề tài đ- a ra một số kiến nghị nhằm giúp ng- ời Chủ tịch UBND xã hoàn thiện bản thân và nâng cao hiệu quả lãnh đạo.

4. Nhiệm vụ nghiên cứu:

Để đạt đ- ợc mục đích nghiên cứu nêu trên, đề tài sẽ thực hiện những nhiệm vụ cụ thể sau đây:

- 4.1. Làm rõ thực trạng hoạt động của ng- ời Chủ tịch uỷ ban nhân dân xã và một số phẩm chất tâm lý thể hiện trong hoạt động của họ.
- 4.2. Chỉ ra thực trạng phẩm chất và năng lực của ng- ời Chủ tịch uỷ ban nhân dân xã
- 4.3. Tìm hiểu một số phẩm chất tâm lý cần thiết đối với ng- ời Chủ tịch uỷ ban nhân dân xã để nâng hiệu quả công tác lãnh đạo, quản lý của họ.

5. Khách thể và giới hạn nghiên cứu:

5.1. Khách thể nghiên cứu:

Bao gồm 3 nhóm khách thể khác nhau là Cán bộ uỷ ban, Lãnh đạo các ban ngành đoàn thể, Quần chúng nhân dân tại 3 xã.

- 117 Cán bộ đang làm việc tại uỷ ban nhân dân
- 31 Lãnh đạo các ban ngành, đoàn thể chính trị xã hội ở cơ sở
- 75 Quần chúng nhân dân

5.2. Giới hạn nghiên cứu:

- Về phạm vi nghiên cứu: Luận văn chỉ tập trung nghiên cứu một số phẩm chất tâm lý của ng- ời Chủ tịch uỷ ban nhân dân ở 3 xã: Thụy Ph- ơng, Xuân Ph- ơng và Cổ Nhuế thuộc huyện Từ Liêm (Hà Nội).

- Về khách thể nghiên cứu: Chúng tôi chủ yếu lấy ý kiến của Cán bộ uỷ ban, Lãnh đạo các ban ngành đoàn thể - những ng- ời th- ờng xuyên làm việc trực tiếp với ng- ời Chủ tịch UBND xã. Do vậy, họ là ng- ời biết rõ nhất về ng- ời lãnh đạo của mình. Ngoài ra, chúng tôi còn lấy thêm ý kiến của quần chúng nhân dân.

6. Phương pháp nghiên cứu:

Để thực hiện luận văn tốt nghiệp này, một số ph- ơng pháp nghiên cứu sau đây đã đ- ợc sử dụng:

6.1. Điều tra bằng bảng hỏi: Bao gồm 3 loại phiếu hỏi đ- ợc thiết kế sẵn nội dung gồm các câu hỏi đóng và câu hỏi mở, thực hiện với 3 nhóm đối t- ượng là: Cán bộ uỷ ban nhân dân, Lãnh đạo các ban ngành đoàn thể, và Quần chúng nhân dân.

6.2. Phương pháp trò chuyện: Trao đổi, trò chuyện với một số cán bộ uỷ ban, lãnh đạo các đoàn thể về các vấn đề có liên quan đến hoạt động của Chủ tịch uỷ ban nhân dân xã và các phẩm chất tâm lý của họ.

6.3. Phương pháp nghiên cứu tài liệu: Dựa trên những tài liệu và các công trình nghiên cứu có liên quan để nâng cao hiểu biết, kiến thức bổ sung cho luận văn. Ngoài ra, chúng tôi còn nghiên cứu các báo cáo, văn bản của uỷ ban nhân dân các xã để hiểu rõ cơ chế hoạt động của Uỷ ban nhân dân và Chủ tịch uỷ ban nhân dân xã.

6.4. Phương pháp thống kê toán học: Dùng để xử lý số liệu điều tra.

7. Giả thuyết nghiên cứu:

- ◆ Chủ tịch uỷ ban nhân dân xã có những phẩm chất tâm lý thuộc về đạo đức đ- ợc đánh giá tốt; còn những phẩm chất tâm lý thể hiện trong hoạt động quản lý lãnh đạo ch- a đ- ợc đánh giá tốt.

- ◆ Hiệu quả lãnh đạo quản lý của Chủ tịch UBND xã sẽ tốt hơn nếu họ nâng cao trình độ chuyên môn, khả năng tổ chức.

8. Đóng góp mới của luận văn:

Luận văn hoàn thành sẽ góp phần chỉ ra thực trạng một số phẩm chất tâm lý của Chủ tịch Ủy ban nhân dân xã trong hoạt động quản lý và những phẩm chất tâm lý cần thiết để nâng hiệu quả quản lý của họ trong giai đoạn hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Thị Ph- ợng Anh, *Một số đặc điểm tâm lý-xã hội của nhà doanh nghiệp*, Luận án PTS 1996
2. Ph. Ăng-ghe-n, *Bàn về quyền uy*, Tập 18, NXB CTQG, Hà Nội 1995, 421
3. Nguyễn Phúc Ân, *Một số khía cạnh tâm lý xã hội cần l- u ý đối với công tác lãnh đạo và quản lý trong cơ chế thị tr- ờng*, NXB Trẻ, Hà nội, 1994.
4. *Báo cáo công tác 6 tháng đầu năm 2002 của UBND xã Xuân Ph- ợng*, 10
5. *Báo Lao động*, ngày 16/10/2002, 7.
6. *Báo Nông nghiệp Việt nam*, số 21 ngày 18/2/2000
7. Lê Đức Bình, *Về vấn đề cán bộ ở cơ sở xã, ph- ờng, thị trấn*, Báo Nhân dân ngày 4/7/2002, 13/10/2002, 4
8. *Các văn bản về Quy chế dân chủ ở cơ sở*, NXB Thống kê, HN 1999, 6.
9. Vũ Dũng, *Từ điển Tâm lý học*, NXB KHXH, Hà nội 2000, tr 401, 402
10. Nguyễn Bá D- ợng, *Tâm lý học quản lý dành cho ng- ời lãnh đạo*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà nội 2000, 150
11. Trần Thị Minh Đức, *Tâm lý học đại c- ợng*, NXB Giáo dục, Hà nội 1996
12. Trần Thị Minh Đức chủ biên, *Tâm lý học xã hội*, Tr- ờng ĐH Tổng hợp Hà Nội, HN 1994, tr 96.
13. *Giáo trình Tâm lý học quản lý*, Tr- ờng ĐH Luật Hà Nội, NXB Giáo dục, 1996, 297-289
14. Hồ Ngọc Hải, Vũ Dũng, *Các ph- ợng pháp của tâm lý học xã hội*, NXB KHXH, HN 1993
15. Lê Hằng, *Đổi mới và nâng cao chất l- ợng hệ thống chính trị ở cơ sở xã, ph- ờng*, Báo Hà Nội Mới ngày 9/4/2002, 2.
16. Bùi Xuân Hoàn, *Cơ sở tâm lý-xã hội của việc củng cố, nâng cao uy tín cán bộ chính trị đơn vị cơ sở bộ đội biên phòng*, Luận án tiến sĩ Tâm lý học và giáo dục học quân sự, 36, 37, 38, 39, 40, 100.
17. Mai Hữu Khuê, *Tâm lý học trong quản lý nhà n- ớc*, NXB Lao động, Hà Nội 1993, 86, 187.

18. A.G.KOVALIOP, *Tâm lý học xã hội*, NXB Giáo dục, 1976, 204, 205
19. V.I. LÊ-BÊ-ĐEP, *Tâm lý xã hội trong quản lý*, NXB Sự thật, Hà Nội 1989, 113
20. Đỗ Long-Vũ Dũng, *Giám đốc-những yếu tố để thành công*, NXB KHXH 1990
21. Hồ Chí Minh toàn tập, tập 7, NXB Sự thật Hà Nội 1987, 510
22. Hồ Chí Minh toàn tập, tập 8, NXB Sự thật, Hà Nội 1989, 237.
23. Nguyễn Chí Mỹ, *Đánh giá đúng bản chất sự thật về hệ thống chính trị cơ sở là cách tốt nhất góp phần đ- a nghị quyết trung - ơng 5 vào cuộc sống*, Báo Hà Nội Mới ngày 10/4/2002, 1, 2.
24. Nguyễn Chí Mỹ, *Sự nghiệp đổi mới và đổi mới công tác t- t- ởng ở cơ sở*, Báo Hà Nội Mới ngày 16/4/2002, 1, 2.
25. Nguyễn Chí Mỹ, *Giải pháp nào để đổi mới công tác t- t- ởng ở cơ sở*, Báo Hà Nội Mới ngày 17/4/2002, 1, 2
26. *Năng lực quản lý của cán bộ chủ chốt cấp ph- ờng, xã thành phố Hà Nội*, Viện Tâm lý học, 1998, 11- 28.
27. Nguyễn Thị Phi, *Tìm hiểu uy tín của ng- ời hiệu tr- ởng một số tr- ởng mẫu giáo tỉnh Thanh Hoá*, Luận văn thạc sĩ Tâm lý học, Viện KHGD 1999 .
28. Nguyễn Ngọc Phú, *Một số vấn đề về tâm lý học quân sự trong xây dựng quân đội*, NXB Quân đội Nhân dân, Hà Nội 2000, 388-397.
29. Đinh Duy Ph- ơng, *Một số đặc điểm tâm lý của chủ tịch uỷ ban nhân dân ph- ờng*, Luận án tiến sĩ Tâm lý học quản lý, Tr- ởng ĐHSP Hà nội 1999, 34, 44, 119, 125, 130.
30. *Quy chế tổ chức và hoạt động của UBND xã Thụy Ph- ơng*, 2001
31. *Quy chế tổ chức và hoạt động của UBND xã Cổ Nhuế*, 2000
32. *Quy chế tổ chức và hoạt động của UBND xã Xuân Ph- ơng*, 1999
33. Hồ Thị Song Quỳnh, *Thực trạng về nhân cách của cán bộ chủ chốt cấp ph- ờng, xã tỉnh Bến Tre*, Luận văn Thạc sĩ Tâm lý học, Viện KHGD, 105.

34. *Quyết định của UBND xã Thụy Ph-ong về việc phân công công tác của các thành viên UBND*, 2001
35. V.M.Sêpen, *Tâm lý học trong quản lý sản xuất*, NXB Lao động, Hà nội 1985, 192.
36. Ph-ong Kỳ Sơn, *Tâm lý học xã hội, một số vấn đề lý luận và thực tiễn*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội 2000, 174-179.
37. *Tâm lý học quân sự*, Khoa TLH và GDH-QS, Học viện chính trị quân sự, Nxb QĐND, Hà nội 1989, 293
38. Nguyễn Ninh Thực, *Đào tạo cán bộ cơ sở - một nhiệm vụ cấp bách*, Báo Nhân dân ngày 22/5/2002, 5
39. Trần Trọng Thủy, *Khoa học chẩn đoán Tâm lý*, NXB Khoa học Giáo dục, Hà nội 1992, 270
40. Quốc Trung, *Đổi mới và nâng cao hiệu lực của chính quyền cơ sở*, Báo Nhân dân ngày 8/5/2002, 2
41. Nguyễn Quốc Tuấn, *Nghệ thuật và sự phát triển nhân cách ng-ời cán bộ lãnh đạo trong sự nghiệp đổi mới ở n-ớc ta*, Luận án Tiến sĩ Triết học, Học viện Chính trị Quốc gia, Hà nội 1998, 51.
42. Văn Tùng, *Chủ tịch UBND xã Thịnh Liệt: Thách thức, coi th-ong pháp luật*, Báo Lao động 3/7/2002
43. Nguyễn Văn T-ờng, *Chữ tín trong quản lý sản xuất-kinh doanh*, Kỷ yếu hội thảo Tâm lý học với sản xuất-kinh doanh, Hội Tâm lý giáo dục học Việt Nam, 495
44. Nguyễn Quang Uẩn, *Tâm lý học đại c-ong*, NXB ĐHQG Hà Nội 1998
45. *Văn kiện Hội nghị lần thứ 5 BCHTWĐ khoá IX*, NXB CTQG 2002, 166, 167, 179, 180
46. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX*, NXB CTQG 2001, 76, 135, 218
47. Nguyễn Khắc Viện, *Từ điển Tâm lý*, NXB Thế Giới, Hà Nội 1995, 383
48. Mạnh Việt-Thu Huyền, *Các □bà□ xã, □ông□ phường thời mở cửa*, Báo Tiền Phong ngày 21/12/2000.

49. Đức V- ợng, Hồ Chí Minh với vấn đề đào tạo cán bộ, NXB CTQG 1996,
45
50. Heinz Weihrich, *Những vấn đề cốt yếu của quản lý*, NXB Khoa học và kỹ
thuật, HN 1992 tr 41-42